

תזרת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

חג הפסח

הבדלה - סודו של פסח

השיחה אחרונה שמסר הרב זצ"ל, לפני הסתלקותו לגנזי מרומים בכ"ז ניסן תשס"א

לע"נ

הרב ר' מנחם בן הר"ר אברהם זצ"ל

גלב"ע ה' בניסן

דבר המערכת

סדר לא רק בליל הסדר

אנו מקבלים פניות על בסיס קבוע בנוגע לספריו של הרב אביגדור מילר זצ"ל: היכן ניתן להשיג ספר מסוים? מדוע ספרים אחרים אינם זמינים? ולמה תפילת אביגדור כבר זמן רב אינו נמצא בחנויות?

האמת היא שתחום זה אינו חלק ישיר מפעילות תורת אביגדור, וזהו חלק מהסיבה לכך שהנושא אינו מסודר – כל ספר מודפס על ידי הוצאה לאור שונה, ואין מעקב מסודר אחר הדברים.

כעת, לרגל היארצייט ה'25 של הרב זצ"ל, אנו נערכים להוסיף שירות נוסף, כהמשך טבעי לעבודתנו הקבועה – להנגיש את תורתו לציבור מבקשי ה'.

בעזרת השם, במהלך הקיץ הקרוב נציע מגוון רחב מספריו של הרב אביגדור מילר זצ"ל. ברגע שהמערך יהיה מוכן, נפרסם בעזרת השם את רשימת הספרים במחירים השווים לכל כיס.

נשמח לפניית כל מי שיש בידו מידע או קשרים שיוכלו לסייע בהקמת המערך. ניתן ליצור קשר בטלפון 02-966-5295 או במייל ey@torasavigdor.org

שבת שלום ומבורך!

הלל מאיר

מנהל המערכת

להצטרפות לקו התוכן של תורת אביגדור: 073-302-1754

ניתן להשיג את העלון ברשימת החנויות דלהלן:

שימו לב! חלוקת העלונים בחינם או בתשלום נתונה לשיקול דעת החנות - מחיר מקסימלי: 3 ש"ח לעלון

טוליפ פרחים - חירם 1/שמגר 9, ירושלים

Everywhen - מרכז קניות רחוב פארן 9 (מעל קצפת), ירושלים

המרכז הארצי לכלכלת המשפחה - רחוב קעניג 18 ביתר עילית. 0583282028

נקודה יהודית - נהר הירדן 1, קניון לב הרמה, בית שמש

ניתן לתרום להחזקת העלון באמצעות

אצל נציג המקומי

בטלפון
02-966-5295

בעמדות נדרים פלוס
'תורת אביגדור'

ניתן להזמין את העלון לתיבת הדואר במחיר סמלי של 20 ₪ לחודש

חוברת מס' 306

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

חג הפסח

הבדלה – סודו של פסח

תוכן עניינים

א' - הבדלה מתוך דעת - 3

ב' - קרבן פסח של הבדלה - 8

ג' - מצה של הבדלה - 13

א' - הבדלה מתוך דעת

הבדלה כל השבוע

הראשונה מבין הברכות של תפילת שמונה-עשרה של ימות החול, היא ברכת "אתה חונן לאדם דעת". הדעת היא מתנה גדולה, שניתנה לאדם בלבד. ובברכה זו אנו כוללים את ההבדלה - במוצאי שבת ומוצאי יום טוב אנו מוסיפים "אתה חוננתנו".

מדוע הבדלה קשורה לנושא הזה של דעת? מלמדים אותנו חז"ל (ירושלמי ברכות ה, ב): "אם אין דעה, הבדלה מניין?" - מי שאין בו דעת, אינו מסוגל להבחין בין דבר לדבר, באופן נכון ומדויק. זהו יסוד בהבנת כל העניינים בעולם וכל העניינים בתורה - כדי לעמוד היטב על מהותו של כל דבר או ענין, צריך לדעת להבחין ולהבדיל בין דבר לדבר, וכדי להבדיל כראוי, נדרשת לאדם דעת. אחרת, הוא מערבב יחד דברים שלא אמורים להיות ביחד, ואינו רואה שום דבר באופן ברור.

המתנה הגדולה של דעת ניתנה לנו במטרה שנשתמש בשכלנו כדי להבין כיצד להבדיל.

ואם זו תכליתה של הדעת, מכאן שההבדלה היא ייעוד עליון בחיינו - לנצל את מתנת הדעת באופן תמידי ומתמשך כדי להבחין היטב בין דבר אחד למשנהו.

יסודות ההבדלה

אנחנו אומרים "בין קודש לחול". מבחוץ הם נראים אותו הדבר - ומי שאין לו דעת, עשוי אפילו להתייחס אליהם בשווה. וזו שגיאה חמורה ביותר. חובה עלינו להבין שיש להתייחס אל הקודש בכבוד הגדול ביותר. כל דבר שהוא קודש - חובה להתייחס אליו בהתאם. ואלו שמעולם לא למדו 'דעת', טועים ללא הרף בענין זה של הבדלה בין קודש לחול. הם לא מבינים את הענין, ויתכן שהם מעולם לא יכירו בטעויותיהם. אולם הבדלה זו, בין קודש לחול - הינה הבדלה חשובה ויסודית ביותר.

הבדלה של מילים

על דרך זו - "בין ישראל לעמים". הבנת ההבדל בין ישראל לבין העמים, להבדיל, הינה תכלית יסודית של הדעת, וזוהי הבדלה נחוצה מאין כמותה. ו"אם אין דעה - הבדלה מנין" - יש צורך בחינוך רב של השכל כדי להבדיל בין ישראל לעמים. זה לא פשוט כמו שאנשים חושבים. על האדם לחדד את חוש הדעת שלו, כדי לתפוס את המרחק העצום שבין ישראל לעמים. וגם אם נקדיש את כל חיינו כדי לחשוב על הנושא הזה, זה עדיין לא יספיק. בין ישראל לעמים! זוהי הבדלה כל כך חשובה, ועלינו להבינה בצורה יסודית.

אנחנו גם אומרים: "בין יום השביעי לששת ימי המעשה"; כל יהודי נאמן יודע את ההבדל בין שבת לבין שאר ימות השבוע. אבל אנחנו לא יודעים. אנחנו חושבים שאנחנו יודעים, אבל אנחנו לא! צריך ללמוד מהי משמעות השבת; נדרשת לזה דעת. במה משפיעה השבת על הנשמה שלנו? על חיינו ועל דמותנו בעולם הזה? במה משפיעה עלינו השבת בעולם הבא?

ומי שלא למד את זה - מי שלא למד את הדברים הללו - אזי גם כשהוא אומר את המילים, אין זו הבדלה גמורה. צריך ללמוד ולחשוב על ההבדלות הללו על מנת להעריך נכונה את ההבדל העצום ביניהם. ו"אם אין דעה - הבדלה מנין", בלי דעת, בלי לימוד והתבוננות, לא תיתכן הבדלה. כמובן שתטענו: "אנחנו עושים הבדלה כל הזמן", אבל זה שום דבר. זה מילים בעלמא.

המבדיל האמיתי

מה שאתם שומעים כעת זהו נושא חשוב. ואל תחשבו שענין קטן הוא. ומיהו האחד והיחיד שיכול להבדיל כראוי? "ברוך אתה ה' המבדיל בין קודש לחול" - רק ה' מסוגל להבין את ההבדל האמיתי. הקב"ה הוא זה שיודע את מלוא ההבדל. הוא "המבדיל". הוא יצר את ההבדלה, ולכן רק הוא באמת מבין את ההבדלה. ועלינו מוטל להקדיש את חיינו כדי ללמוד את ההבדלה, על מנת להבינה כראוי.

סוד השעטנז

בפרקי דרבי אליעזר (פרק כא) מובא טעם לאיסור שעטנז. כולם יודעים ששעטנז הוא אחד מחוקי התורה - ועם זאת, חז"ל נותנים טעם. קין הביא מנחה מפרי האדמה, ולפי הפרקי דרבי אליעזר, מנחה זו כללה גם פשתן - נמצא שהפשתן מסמל את קין. והצמר מסמל את מנחתו של הבל, את "בְּכוֹרוֹת צֶאֱנוּ". על כל פנים, הצמר הוא סמל למנחתו של הבל. והקב"ה גזר ש"אל יתערבו מנחת קין והבל לעולם" - שני המינים הללו לא יתערבו יחד. הפשתן של קין והצמר של הבל צריכים להישאר נפרדים זה מזה.

והנה, צריך לדעת שקין היה דמות חשובה, הוא היה אדם גדול. הוא היה בנם של אדם וחוה! ואנחנו גם יודעים שהקב"ה דיבר אליו. וכשקין ראה כיצד הקב"ה אינו שועה למנחתו ומעדיף את מנחת הבל, רוחו נפלה. "וַיִּפֹּל פָּנָיו" - פירושו שהוא נפל מאוד ברוחו. כי קין ידע שתכליתו של האדם בעולם הזה היא למצוא חן בעיני ה'. לכן הגענו לעולם - כדי למצוא חן בעיני ה'.

הן אמנם, קין לא נדחה לחלוטין על ידי ה', אלא שהוא העדיף את הבל ובחר בו. ועבור קין - היתה זו מכה אנושה. הוא השתוקק להיות הטוב ביותר. הוא השתוקק להיות הקרוב ביותר לה'. צריך לדעת שקין היה קרוב לה' יותר מהיהודים המובחרים ביותר בימינו. לא שהוא היה קצת יותר טוב מהם. לא; **הרבה** יותר מהם. ועם זאת, זה לא הספיק לו. קין הבין את סיבת בואו לעולם; והוא רצה להיות הטוב ביותר. כל אחד צריך להשתוקק להיות הטוב ביותר. וכשקין ראה שהבל למציאת חן על פניו, אזי "וַיִּפֹּל פָּנָיו". יתירה מזאת, כתוב ש"וַיִּסַּר לְקַיִן מְאֹד". זה כאב לו ביותר! הוא לא היה מסוגל לשאת את הצער.

והנה, לקב"ה היתה סיבה לזה. זה לא ענין פשוט כל כך. כדי להבין מדוע מנחתו של קין לא התקבלה כמו זו של הבל נידרש לתוספת הסבר. אבל תהיה הסיבה אשר תהיה, הקב"ה מצא במנחתו של הבל מדריגת מצויינות מסויימת שאותה הוא לא מצא במנחתו של קין. הוא הבדיל. אילו אנחנו היינו שם, אני לא יודע אם אנחנו היינו רואים כל הבדל. למה לא לקבל ברצון את מנחתו של קין?

עם זאת, הקב"ה כן ראה הבדל. והקב"ה אמר שמנחתו של הבל מעולה מזו של קין, "ולכן אני מחוקק חוק לעד" - החוק של שעטנז. כך אומר הפרקי דרבי אליעזר. אסור לערבב בין צמר ופשתים. לא בגלל שפשתן הוא לא כשר. מותר ללבוש בגד מפשתן. הקב"ה לא פסל את הפשתים; הוא לא אמר שזה "טרייף". הבעיה היא בערבוב! חובה להבחין היטב בין זה שה' בחר בו, לבין זה שלא נבחר, ולשמור על ההבדל.

בין הגדולים לגדולים יותר

זהו יסוד חשוב ביותר. אין שום בעיה בפשתן. אפשר ללבוש בגד מפשתים כל עוד הוא לא מעורב עם צמר. אבל אין לפשתן מה לחפש יחד עם הצמר. זוהי גזירה שנגזרה לעולם ועד. **חובה לזכור את ההבדל העצום בין אדם טוב, לאדם טוב יותר.**

"אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" (חגיגה ט, ב). הנה לנו יהודי שלמד ענין מסוים או סוגיא מסוימת מאה פעמים. איזה צדיק. איזה שקדן ומבקש

אמת. הוא רוצה לדעת את התורה, ולכן הוא חוזר מאה פעמים! ועדיין, אינו דומה. אין כל השוואה בינו לבין זה שחזר מאה אחת פעמים!

למה אינו דומה? בוודאי שזה דומה! בסך הכל מדובר בפעם אחת נוספת; זה לא מספר גדול. אך לא, אינו דומה, כי ה' הוא בעל דעת אינסופית כדי להבין את ההבדל. יש הבדל עצום בין מאה פעמים למאה אחת. עוד פעם אחת! אנחנו לא רואים את זה, אבל הקב"ה כן רואה. וה' אומר: "אינו דומה!"

הפסוק אומר: "וְשִׁבְתֶם וְרִאִיתֶם... בֵּין עֶבֶד אֱלֹקִים לְאִשֶּׁר לֹא עֶבְדוֹ" (מלאכי ג, יח) - יום יבוא ואנחנו נראה את ההבדל ביניהם. ומיהו "עובד אלקים"? אומרת הגמרא (שם) שזהו השונה פרקו מאה אחת פעמים; וזה ששנה את פרקו רק מאה פעמים, נקרא "אשר לא עבדו". הוא לא עבד את ה'. איזו קביעה אדירה! לא עבדו? הוא למד את זה מאה פעמים! האם זו אינה עבודת ה'?! לא, זה "לא עבדו" - כך אומרת הגמרא. יחסית לזה שלמד מאה אחת, זה נקרא "לא עבדו".

נכון לעכשיו, אין לנו את הכלים לראות את ההבדל. אבל יום יבוא, "וְשִׁבְתֶם וְרִאִיתֶם" - נשוב ונראה את ההבדל העצום. וכמו שצערנו של קין היה קשה מנשוא, כך גם כל אלו שיראו כיצד חבריהם התעלו קצת יותר - אפילו רק מעט, מעט יותר שלמות - הם יתיישרו. כי זה לא רק עוד קצת. המעט הזה הוא בכלל לא מועט! המעט הזה הוא כל כך עצום, שה' יביע את חינו לאלו שהוסיפו עוד פעם אחת.

עלינו ללמד אפוא את עצמנו, לנצח נצחים, שעם כל חשיבותו של קין, עם כל הכוונה הטהורה שמתוכה הקריב את מנחתו, עם זאת, הבל היה מעולה יותר. קין היה אדם גדול. ה' אפילו דיבר איתו. ואף על פי כן, הקב"ה ראה שהבל הוא מעולה יותר - בצורה שבה אנחנו לא היינו מסוגלים להבחין.

הבדל קטן שהוא גדול

מלבד הלקח החשוב, שהאדם צריך לכוון ולחזור תמיד להתעלות מהמקום שבו הוא נמצא, ולא להסתפק במה שהוא כבר השיג; נחוץ עד מאוד לאדם להמשיך ולפרוץ קדימה עוד ועוד, כי לעולם אינך יכול לדעת מה אתה מסוגל לעשות מעצמך! אך מלבד הלקח החשוב הזה, נלמד כעת כמה גדולה ועצומה היא מעלתה של הרוחניות. וכמה תהומי הוא ההבדל בין אדם גדול, לאדם גדול עוד יותר. אילו היה מדובר בגשמיות, זה אולי היה נראה לנו כהבדל קטן בלבד. יתכן אפילו שבכלל לא היינו שים לב להבדל. אבל כשמדובר ברוחניות, ההבדל הוא עצום; לעתים הוא כל כך עצום, שאנחנו נדהמים לראות את ההבדל. "וְשִׁבְתֶם וְרִאִיתֶם... בֵּין עֶבֶד אֱלֹקִים לְאִשֶּׁר לֹא עֶבְדוֹ". "אבל שנינו היינו צדיקים גמורים!" אתה תטען. לא, זה לא מספיק. הוא גדול יותר ממך, וההבדל הזה הוא הבדל כרחוק מזרח ממערב.

בין שם ליפת

דוגמא נוספת: כשנח שתה יין ונרדם והתגלה, הפסוק אומר: "וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפֹּת אֶת

הַשְׁמֵלָה" (בראשית ט, כג). לא כתוב "ויקחו" אלא "ויקח", כי שם הוא זה שהתחיל. הוא היה הראשון. וברגע שיפת ראה את מה ששם עושה, הוא בא והצטרף תכף ומיד. גם הוא החזיק בבגד. יש לדעת שיפת היה דמות גדולה. הוא לא היה צריך שיגידו לו להצטרף. "ויקח שם" - שם לקח את הבגד, ויפת קפץ: "גם אני רוצה חלק!" ושני הצדיקים הללו הלכו אחורנית על מנת לכבד את אביהם, וכיסו אותם.

והנה, חם נשאר מחוץ לתמונה. בוודאי שאין שום השוואה בין חם לבין שני הצדיקים הללו. אבל גם בין שני צדיקים אלו, ה' נתן את הצהרתו הנצחית: "יִפְתָּ אֱלֹקִים לְיִפְתָּ" - כן, אני אתן ליפת שליטה וכח בהרחבה; יפת יפוך על פני העולם. לצדיק מגיעה הכרה; יפת לא יישכת. מה שהוא עשה ישאר לו לעולם ועד. אולם "וַיִּשְׁכַּח בְּאֶהָלֵי שָׁם" - היכן השכינה תשכון? איפה ה' יתגורר? רק "בְּאֶהָלֵי שָׁם".

זוהי קביעה אדירה. השכינה לא תשרה באהלי יפת, אלא רק באהלי שם. למרות ששניהם נטלו חלק במצוה. מה עשה יפת? הוא הצטרף; הוא הצטרף בלב שלם. שם בסך הכל התחיל. אז מה? מה זה משנה? והתשובה היא, שזה שמתחיל הוא גדול לאין ערוך. ההבדל בין זה שחשב תחילה על הרעיון לבין זה שהצטרף בלב שלם, הוא כל כך עצום, שה' לעולם לא ישכח את זה.

אז למרות ש"יִפְתָּ אֱלֹקִים לְיִפְתָּ" - "אני אתן לו הרחבה". "יִפְתָּ" פירושו הרחבה. אני אעניק לו שליטה נרחבת בעולם; בניו ימלאו את היבשות. הם יבנו ערים גדולות; הם יהיו אנשים מאוד מלומדים. ואפילו יהיו ביניהם צדיקים. כן, יהיו ביניהם גם צדיקים. אולם "וַיִּשְׁכַּח" לא יהיה שם; השכינה לא תדור ביניהם. "וַיִּשְׁכַּח - בְּאֶהָלֵי שָׁם" - השכינה תשרה אך ורק באהלי שם, לנצח נצחים.

הקב"ה הוא מקור הדעת, הוא זה שיודע להבדיל; והוא מבין עד כמה עצום הוא ההבדל בין שם ליפת. אנחנו לא מבינים את זה. אנחנו אמנם רואים הבדל, אבל לא עד כדי כך. הבדל כל כך גדול כלל אינו עולה על דעתנו; כי הדעת שלנו אינה גדולה דיה. "אם אין דעה, הבדלה מנין?" - צריך דעת כדי להבין כזה הבדל. הקב"ה מבדיל את ההבדלה הזו.

דרכו של אברהם

וכעת אנחנו מגיעים לאבות הקדושים. אתם יודעים, אברהם אבינו ניהל את חייו באופן בלתי שגרתי. הוא היה אדם עשיר, והוא יכול היה להתיישב בכל מקום שיבחר. והיה לו לאיפה ללכת. היו מקומות שבהם הוא יכול היה לקבוע את מושבו. לדוגמא - העיר שלם היתה עיר טובה, תחת שלטונו של מלכי-צדק. מלכי-צדק היה צדיק, ואברהם בהחלט יכול היה לקבוע את מושבו יחד עמו. אבל הוא לא קבע את מושבו שם. הוא לא קבע את מושבו בשום מקום. "וַיִּתְהַלְכוּ מִגֹּי אֶל גֹּי וּמִמְמַלְכָּה אֶל עַם אֲחֵר" (דברי הימים א' טז, כ). אברהם נע ממקום למקום. הוא בחר להיות רועה צאן, ולא עובד אדמה שקובע את מושבו במקום אחד. הוא לא בנה בית; לא היה לו עסק עם ערים או עיירות; הוא שמר על בידול מכולם. אגב אורחא, הקב"ה גם לא נתן לו בנות כדי שלא יהיו לו מחותנים מבין גויי הארץ. זה היה מקשר אותו יותר מדי לאנשים סביבו.

אברהם אבינו היה כל חייו בודד ונווד. אנחנו אומה ששוכנת לבדה, "הֵן עַם לְבַדָּד יִשְׁפֹּן" (במדבר כג, ט). למה אברהם אבינו נהג כך? אנחנו מבינים שאברהם היה בעל דעה גדולה, בעל הבנה גדולה! הוא היה בעל-מחשבה מקורי, המובחר ביותר שידע העולם. משה רבינו היה גדול מאוד, אולם אברהם היה בעל-המחשבה המקורית ביותר. ואברהם ראה את ההבדל העצום בינו לבין כל שאר אומות העולם; ואפילו הצדיקים שביניהם. אפילו צדיק כמו מלכי-צדק.

נכון שלאברהם אבינו היו תלמידים - כך כותב הרמב"ם (פ"א מהלכות עבודה זרה ה"ג) שהיו לו אלפי תלמידים; עם זאת, הוא שמר על מרחק מכולם. התנהגות זו נראית משונה. אולם זו היתה שיטתו של אברהם - הבדלה. ובזכות שיטה זו הוא נבחר על ידי הקב"ה. איננו יכולים לשער, ואפילו לא להעלות על דעתנו כמה היה קשה באותם ימים להיות אדם שנע ונד בין העמים. אם היית מגיע לעיר זרה והיו תופסים אותך והופכים אותך לעבד, לא היית יכול לומר מילה. לא היה לך מה לעשות. לא היו לך שום זכויות. וזה קרה כל הזמן; היה זה ארוע שבשגרה. אשתו של אברהם גם כן נתפסה, והיא ניצלה רק בגלל שה' התערב. היתה זו סכנה גדולה לנוע לבד. ואברהם סיכן את הכל; הוא הקפיד להיות לבד. לשם מה? כדי לשמור על היבדלות מהעולם. הוא היה אביהם של ה"עם קשה עורף", האומה העקשנית; זו שמתעקשת להיבדל לחלוטין מאומות העולם.

ב' - קרבן פסח של הבדלה

לשחוט את ערכי הגויים

וכעת אנחנו מגיעים לנושא של חג הפסח. צריך לדעת שיש כאן שני חגים נפרדים - 'חג הפסח' מתייחס רק לערב פסח, היינו שעות אחר הצהרים של י"ד בניסן, שבו שחטו את קרבן הפסח, וכן הלילה של ט"ו בניסן, שבו הקרבן נאכל, ואחריו מגיע חג המצות. אלו שני דברים נפרדים - פסח, וחג המצות.

מהו המאפיין הבולט של קרבן הפסח? את התשובה לכך ניתן להבין מתוך הדברים שאמר משה לפרעה, כאשר פרעה הציע לו לזבוח זבחים לה' בתוך ארץ מצרים במקום לצאת אל המדבר: "הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֲבֹת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלָנוּ" (שם ח, כב) - כידוע, הכבש נחשב למקודש בעיני המצרים, ושימש עבורם כאליל. הסיבה לכך אינה ענייני כעת, אבל זוהי עובדה ידועה.

"היתכן שנשחט את תועבת מצרים - כלומר את העבודה זרה שלהם, והם לא יהרגו אותנו? הם יטבחו בנו! איך אפשר בכלל לחשוב על דבר כזה?" וה' אמר לקחת את הכבש - ולשחוט אותו בפומבי!

שמה תאמרו, נקפיד לא לקחת את הכבש מדי הרבה זמן קודם לכן; ניקח אותו ממש לפני שמגיע זמן שחיטתו, ככה שהגוי לא יספיק להבחין במה שקורה. אפשר לקחת את

הכבש לקרבן פסח דקה לפני זמן השחיטה. אך לא, אי אפשר לעשות כן. הקב"ה צוה ש"מקחו מבעשור" (פסחים צו, א) - ב' בניסן, זמן רב לפני השחיטה, כבר צריך לקחת את הכבש.

והם עשו זאת בצורה פומבית וגלויה לכל. הם לא הסתירו את זה. כולם יכלו לראות את הכבש. המצרי היה שואל: "לשם מה אתה לוקח את הכבש?" והבן-ישראל היה מוכרח לענות: "אני מביא זבח - קרבן". "מה זבח?! אתה מתכוון לשחוט כבש?!!" בעיני המצרים, היה זה דבר נורא. כל מצרים תקום בחמת זעם ותבצע טבח בבני ישראל. בני ישראל חיו בפחד מפני פוגרום נורא; הם חששו להיסקל באבנים ברחובות מצרים.

אבל הקב"ה אמר: "זוהי המצוה של קרבן פסח" - לשחוט את מה שנחשב ליקר ערך כל-כך בעיני אומות העולם. להראות לעין-כל שמה שחשוב אצלם, מה שמבחינתם בלתי אפשרי לגעת בו, מה שלא יעלה על דעתם לשחוט - אנחנו בזים לו מכל וכל! ואנחנו עושים זאת עם חוצפה! אנחנו מצהירים בגאון שכל מעשינו הם אך ורק על פי רצון ה', וכי אנחנו שוחטים את כל העבודה זרה של הגויים. כמוכן שכשעושים את זה כך, זה כבר לא עבודה זרה. כעת הכבש הזה הוא קודש, הוא חפץ של עבודת ה'. וקדושתו היא הקדושה של פירוק ערכיהם של אומות העולם.

המרד היהודי

קרבן פסח הוא מרד. עם ישראל מורדים באומות, על פי ה'. ולא רק בהיבט של שחיטת כבש; שחיטת הכבש היא סמל. זהו כלל גדול - שעם ישראל בזים לאומות העולם. אנחנו שונים מהם, שונים באופן מהותי. והאמת היסודית הזו היא כל כך חשובה, שהיה צורך לקבע אותה כבר בראשית שחר ההיסטוריה שלנו. כשיצאנו ממצרים והפכנו לעם בפעם הראשונה, היסוד הזה בדבר מהותו של עם ישראל, הובלט לנו על ידי קרבן פסח. אנחנו בזים לרגשות ה'קודש' שלהם. בזים לפולחן שלהם. בזים לכבוד שהם מעניקים לדתם. בעינינו זה שום דבר, זה הבל וריק. עד כדי כך חשוב להבין את עניינו של קרבן פסח! עניינו של הקרבן הוא להשליך מנגד, להתעלם, להתנגד בבוז מוחלט - לכל דרכיהם של אומות העולם.

זהו יסוד חשוב ביותר. עם ישראל נבחר כדי להיות "עַם לְבָדָד וְשִׁפְנִי". אנחנו בודדים - מובדלים מכל אומות העולם. אנחנו שונים בתכלית. "וְדִתְיָהֶם שְׁנוֹת מִקָּל עַם" (אסתר ג, ח). כל דבר שעם ישראל עושים, חייב להיות שונה. וזה כל כך חשוב, זהו יסוד קיומנו. זה היה יסוד לידתו של עם ישראל כשיצאו ממצרים. עצם הפעולה הזו של היבדלות מן הגויים - עצם העובדה שהם המחישו בפומבי שהם מתנתקים מאומות העולם, מכל ההיבטים - בזכות זה עם ישראל ימשיך להתקיים.

אם אין הבדלה - היבדלות מנין?

אמנם לזה יש צורך בהבדלה. כדי להגיע להיבדלות הזו, חייבים לדעת כיצד להבדיל ולהבחין. חייבים ללמוד דעת. מהו ההבדל העצום בין ישראל לעמים? כולנו יודעים. אנחנו חושבים שאנחנו יודעים! אבל אנחנו לא יודעים כלום. עלינו ללמוד, ולהפוך את הראש

שלנו לראש של תורה. עלינו לחיות עם השקפות התורה, מחשבותיו של ה' יתברך. וכך, לאט לאט תתחיל לנצנץ בנו ההבנה, כמה עצום הוא ההבדל. ילד יהודי קטן הוא גדול יותר מהגוי הגדול ביותר. אין שום השוואה ביניהם! מחללים שבת כדי להציל את חייו של ילד יהודי אחד, אבל להציל אפילו עשרת אלפים גויים - אסור לחלל את השבת. לא יעזור שום דבר. זהו הבדל עצום. וכל מה שאמרתי זה עוד לא מספיק - זו רק ההתחלה. והקב"ה הוא היחיד שיודע כמה גדול, כמה תהומי, הוא ההבדל.

ערבוביה בראש

והנה, כאשר אנחנו מדברים על קרבן פסח, עלינו לנסות כמה שיותר להבין מה הקרבן פסח בא ללמד אותנו. הוא מלמד אותנו שהקב"ה הבדילנו מן הגויים; הבדילנו מן התועים. הוא ברא אותנו שונים. ועלינו להקדיש את כל חיינו במטרה לענות על השאלה: מהי דרך התורה האמיתית? מהו מבט תורני אמיתי, נקי מכל סיג, נקי מתערובת של רעיונות מהעולם שבחוץ? אנחנו לא שמים לב שהראש שלנו מלא בערבוביה - תערובת של דעות אמת של התורה יחד עם דעות כזב של העולם בחוץ. וחובה עלינו לעשות הבדלה. חובה עלינו להבדיל בין הדעות הללו.

בעבר, כל יהודי חי בארץ ישראל; לא היה לו שום קשר עם אומות העולם. זה היה עולם אחר, חיים אחרים. יהודים חשבו כמו יהודים; הם חשבו כמו זרע אברהם. צריך לדעת שכיום, כאשר אנחנו חיים בין הגויים, קיימת בוודאות ערבוביה בתוך הראש שלנו. הראש מלא בדברים מבחוץ. שמא תאמר: "לא, אני בן תורה, בן ישיבה". ובכן, צר לי לבשר לכם שעצם העובדה שאני מדבר איתכם אנגלית היא כבר ערבוביה. אל תחשבו שזה דבר קטן. כבר התרגלנו לזה כל כך. הספקנו להתמזג. אנחנו נמצאים בכור ההיתוך האמריקאי - ואנחנו ניתכים. עצם העובדה שאני מדבר אליכם באנגלית היא כבר סכנה. אני זוכר שבאירופה, יהודים רבים לא ידעו לדבר ליטאית או פולנית. פגשתי הרבה אנשים שלא הכירו את שפת המדינה בה הם חיו. עובדה זו שימשה כחומה החוצצת בין עם ישראל לעשו; והם היו גאים בכך. העובדה שאני מוסר את שיחותי באנגלית היא בעל כרחי. לעולם לא הייתי מסכים לדרוש ברבים באנגלית! אלא שקהל המאזינים לא תמיד מכיר את שפת האידיש, ולכן אני נאלץ לדבר באנגלית.

אני יודע שאנשים צוחקים על זה; הם חושבים שזה מדי קיצוני. "חייבים לדעת אנגלית. חייבים להתפרנס", כך הם אומרים לי. נכון, חייבים להתפרנס. אבל לדבר אנגלית בבית? זו ירידה עצומה! באירופה, לדבר בשפה 'גוייש' נחשב לבזיון עבור יהודי. אפילו אפיקורסים דיברו רק באידיש. זו היתה חרפה לדבר ב'גוייש'. אבל כיום זה כבר התקבל אצלנו.

שלא שינו שמם ולשונם

אבל היהודים במצרים לא נהגו כך. כל השמות היו שמות של לשון הקודש. שמות כמו "גמליאל", "פדחצור" - שמות יפהפיים של לשון הקודש. בני ישראל לא שינו אל לשונם. נתאר לעצמנו שאנחנו חיים באמריקה מאתיים ועשר שנים. מאתיים ועשר שנים - מבלי לשנות את השפה! היה זה ניסיון שהם עברו - והקב"ה ציפה לזאת מהם. ובזכות כך שאכן

עשו את ההבדלה הזאת כפי שציפה מהם ה', הוא הוציא אותם ממצרים. כעת הם מוכנים לצאת אל העולם ולהשיב מלחמה שערה נגד כל הטעויות והכזבים של הגויים. "כִּי הִנֵּה הַחֲשׂוֹף יִכְסֶה אֶרֶץ וְעֶרְפֹל לְאֲמִים" (ישעיה ס, ב) - העמים מכוסים בענן עבה ושחור של טעות. הגויים כולם חיים בתוך טעות. שמא תאמרו: "לא נכון. אמנם הם עושים טעויות, אבל איך הפסוק אומר שהם חיים בתוך טעות? האמנם מכוסים הם לחלוטין בענן של חושך?!" והתשובה היא: כן! כולם שם עטופים לחלוטין בטעות. והבעיה היא, שאנחנו חיים ביניהם. אנחנו חיים איתם, וצריך לדעת שבתוך הראש שלנו יש ערבוביה. לכן אנחנו מבקשים: "יִקְפְּצֵנוּ וְהִצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדוֹת לָשֵׁם קָדְשְׁךָ" (דברי הימים א' טז, לה) - אחרת, אם נמשיך לחיות בין הגויים, בתוך הערבוביה, לעולם לא נוכל להבין באופן מושלם את חובתנו כלפיהם. ה'. וזהו הניסיון הגדול של הגלות שבה אנו חיים.

שוחטים את הערכים

עלינו לדעת שאחת המשימות החשובות ביותר של עם ישראל היא לזכור תמיד את היסוד הגדול הזה שקרבן פסח בא ללמדנו: לשחוט את כל המושגים והערכים של העולם שבחוץ. איזה מושגים וערכים? אין סוף לדברים שמפניהם אנחנו חייבים להישמר. יש לנו בראש אלפי מושגים של הגויים. אלפים! והדרך היחידה לדעת כיצד להבדיל, היא להיוועץ בספר האחד והיחיד. יש רק ספר אחד בעולם. ספרו של ה' הוא הספר היחיד שילמד אותנו את הדרך הנכונה לחיות, הדרך הנכונה לחשוב. אבל אפילו עם הספר הזה, עלינו לעמוד על המשמר בכל עת. כי אם מכניסים לראש את המושגים של הספר הזה יחד עם מושגים מעולמם של הגויים, עדיין יהיה שם ערבוביה, ונצטרך לעמוד תמיד כדי לנקות את הראש מדרכי הגויים.

זהו נושא חשוב ביותר - המשימה החיונית של שהותנו בעולם הזה - אבל אנשים לא עושים את זה. הם אפילו לא חושבים על זה. הם חושבים שהכל בסדר. נכון, תענוג לראות יהודים שומרי תורה מצוות. תענוג לראות בני תורה. ממש תענוג לראות את זה. זו שמחה לראות בנות יהודיות שומרות תורה, בנות בית יעקב. אבל צריך לדעת שזה לא כפי שהיה בעבר. פעם, באירופה של לפני כמאתיים שנה, עם ישראל חי לבדו. הם חיו בעיירות קטנות או באיזורים שעמדו בנפרד מהגויים. הם חיו חיים מובדלים לחלוטין מהגויים. בעיירות הקטנות דיברו רק אידיש. והרחובות היו רחובות של יראת שמים. אין לנו מושג כמה אמונה היתה לכל יהודי פשוט באותם ימים.

העיתונים הרצחניים

לפני כמעט שמונים שנה, רבי ירוחם זצ"ל, המשגיח דשיבת מיר, אמר את הדברים הבאים: "אין לנו יכולת להבין את גדלותה של הסבתא-רבה שלנו". הוא לא דיבר על הסבא-רבה, אלא על הסבתא-רבה. אין לנו מושג כמה קדושה היתה קיימת בעם ישראל. כל זה היה עד שהעיתונים החלו לחדור פנימה. בתקופה מסוימת החלו לחדור עיתונים, וזה החל לשנות את האנשים; העיתונים קלקלו אותם. בהתחלה כולם קיימו הכל. הם קיימו הכל, אבל קראו עיתונים. וכך החלה הערבוביה להיכנס להם לתוך הראש. והנה, אנחנו

חושבים: "בסדר, אז אולי קריאת עיתון היא בזבז בזמן. אבל לא יותר מזה". לא, זה הרבה יותר גרוע מזה. אנחנו לא שמים לב. העיתונים הם ממש רעל של הגויים. לקנות עיתון ולקחת אותו הביתה ולקרוא את זה?! אתה מכניס רעל אל תוך ביתך. וזה מה שהביא לירידה עצומה. זה מחק את הקדושה - חלק גדול מהקדושה - של עם ישראל. אין לנו מושג כמה איבדנו. אני אגיד לכם מה אמר החפץ חיים זצ"ל: "בגלל העיתונים, אין בית אשר אין שם מת". בכל בית היה מישהו שהתקלקל על ידי העיתונים.

ימי הגטו הטובים

אבל בימי קדם, המצב היה שונה מאוד. לפני שהיה להם מגע עם הגויים. לא היו כתיבי-עת גויים. לא היו ספרים גויים. לא עיתונים גויים. גם רשעי ישראל, העיתונים בעברית ובאידיש של המשכילים, קיבלו יחס של עיתונים גויים. לא! בלי עיתונים! היה רק ספר אחד: תורת ה'! החומש והגמרא. הגמרא והחומש. זה מה שיהודי קרא. והוא פיתח את השקפותיו וערכיו מהתורה - ורק מהתורה. עם ישראל היו אז קדושים. לאנשים בני דורנו זה עשוי להישמע כמו גוזמא. אבל אין לכם מושג. אם תקראו את הספר 'זכרון יעקב', 'ג' כרכים', ספר שמספר על ימים עברו - זה נשמע כמו חלום! חלום ותו לא. אבל זה היה חלום אמיתי.

אבל אפילו אז, לפני כמאתיים שנה, לפני תחילתה של הירידה, זה היה כאין וכאפס ביחס למציאות שהיתה כאשר עם ישראל היו יחד על אדמתם. "וְקִבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם" - לא בגלל שרודפים אותנו. הם לא פוגעים בנו; אבל הם פוגעים בראש שלנו - בנשמה שלנו. ולכן אנחנו כל כך מייחלים לקיבוץ גלויות - כדי להשתחרר מהערבוביה הקיימת בראשנו. אנחנו לא מרגישים את זה, לא מודעים לזה. אבל אנחנו נתונים להשפעה. אין בכך כל ספק - אנחנו נתונים להשפעה ברבדים רבים.

והנה, שחיטת קרבן הפסח לימדה אותנו לקח אדיר: חובה עלינו לשחוט כל ענין הקשור למושגים, לדעות, למידות, להשקפות, לנושאי-ההתעניינות, להליכות, למנהגים, של אומות העולם. זה לא מעניין אותנו! לקחנו את העבודה זרה של מצרים, ושחטנו אותה לְעֵינֵיהֶם - מול העיניים שלהם!

זה חודר אלינו

כיום, כשחולפים ליד תלמוד תורה, רואים כל מיני דברים. ילדים יקרים, יקרים שביקרים; אבל הם מתנהגים כמו גויים. אני לא רוצה לפרט למה ואיך. ילדים יקרים, שמתנהגים כמו גויים. המשחקים שלהם הם משחקים 'גויישי', הספורט שלהם הוא ספורט 'גויישי'. כשמגיעים לשמחת בר מצוה, רואים שהריקודים שלהם הם ריקודים 'גויישי'. הכל דרכי הגויים. ליהודים

1. מאת רבי יעקב ליפשיץ זצ"ל, מזכירו של הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל. יש לציין שהרב התייחס אל הרב ליפשיץ כאדם גדול, והתבטא מספר פעמים שהערך של ספר זכרון יעקב הוא, שהוא המווה מבט על התקופה מזווית הראיה של אדם גדול (מפי אחד מתלמידי הרב זצ"ל).

צריכה להיות דרך אחרת בכל זה. אבל במקום זאת, הם חושבים בצורה 'גוייש'. מחשבות 'גוייש'. ברוך ה', אנחנו שמחים בהם. אני שמח בהם. כן ירבו וכן יגדלו. אני אוהב אותם! ילדים יקרים! ועם זאת, הם לא מבינים שהם מושפעים באופן אדיר מהעולם שבחוץ. קרבן פסח צריך להזכיר לנו שוב ושוב, שבמקום לספוג את כל ההשפעות החיצוניות הללו, עליו לבוז לחלוטין לכל מה שחשוב בעיני הגויים. בעינינו זה שום דבר. אנחנו שוחטים כבש, ובכך מביעים התנגדות כלפי כל הערכים של העולם שבחוץ. אנחנו מתעלמים מהם ומביעים בוז כלפי הערכים שלהם. אנחנו שונים, ואנחנו נישאר מובדלים; מובדלים בכל דרכינו.

ג' - מצה של הבדלה

בל יראה ובל ימצא

וכעת אנחנו מגיעים לענין של חג המצות. והנה, יש שני חלקים למצה - איסור חמץ, ומצות מצה. מהו עניינו של איסור חמץ? המשמעות של איסור חמץ הוא, שאסור שיהיה בינינו כל השפעה של אומות העולם. זהו חמץ. "לא יראָה לָךְ שְׂאֵר בְּכָל גְּבֻלָּךְ" (שמות יג, ז). אסור שימצא חמץ כלל וכלל בכל ענייני היהודים - בחייהם, בבתיהם, בצורת החשיבה שלהם, בצורת הדיבור שלהם. לא יראה לך! עליך לסלק כל חמץ מעל פניך. והחכמים החמירו בזה, שאפילו משהו חמץ אינו בטל, כך הם אמרו. צריך להבדיל, לעקור מהשורש, אפילו משהו מהשפעת הגויים. בדיקת חמץ היא באמת בדיקה ובחינה של "האם יש בתוכי איזו ערבוביה של השפעת העולם שבחוץ?" וזו בדיקה קשה ביותר. היא לא יכולה להיות שטחית. צריך בשביל זה נר. הנר פירושו אור התורה; עם אור התורה בודקים ובוחנים בכל החורים והסדקים של השכל. מחפשים גם פירושים - שאפילו משהו מחמץ לא ימצא בכל גבולנו.

בין אברהם ללוט

זוהי שלמות. וכאמור, זו היתה דרכו של אברהם אבינו. הוא היה מובדל מכל הגויים. לא היו לו דעות של גויים כלל וכלל. הוא לא הסכים לקבוע את מושבו אפילו בעיר נפלאה כמו שלם, תחת הנהגתו של צדיק כמו מלכי-צדק, שהיה "פִּהֵן לְאֵ-ל עֲלִיּוֹן" (בראשית יד, יח). לא!

כי לקבוע את מושבו ביניהם פירושו לספוג את המושגים שלהם. ואברהם לא היה מרוצה מזה. הוא לא היה מעוניין במושגים שלהם. הם לא היו טובים מספיק בשבילו. הם היו טובים מאוד, אבל לא מספיק טובים בשביל אברהם. אברהם הקפיד להיבדל מהם. כל ימיו הוא היה אדם נודד, כדי שלא להיות מושפע מהם. לא לקבוע את מושבו בעיר. לא לקבוע את מושבו ביניהם ולהסתכן בכך שהוא יושפע מדרכיהם ודעותיהם.

זו היתה טעותו של לוט. הוא עשה טעות מרה: "וַיִּאָהֶל עַד סְדוֹם" (בראשית יג, יב) - הוא קבע את מושבו בסדום. וזה קלקל אותנו! אבל אברהם הקפיד שלא לקבוע את מושבו בשום מקום.

היהודי הנווד

וזו אחת הסיבות שהקב"ה מעביר אותנו כל הזמן ממקום למקום בגלותנו. אנחנו עוברים ממקום אחד למשנהו. אפילו בגלותנו, אנחנו לא נשארים במדינה אחת לעד. כי שומה עלינו ללמוד את היסוד העצום הזה: "היזהרו שלא להזדהות עם האומה שבקרבתם אתם חיים!" עלינו לבצע בעצמנו דה-אמריקניזציה! כמובן שחובה עלינו להיות נאמנים, להיות פטריוטים של אמריקה. צריך לעשות את מה שנכון לעשות. אבל אל תהפוך להיות אחד מהם. ולכן, בהגיע העת, הקב"ה גוזר גזירה ואומר: "המשיכו לנוע. לכו למקום אחר." ה' עושה זאת כדי שאף פעם לא נשתלב לגמרי בסביבתנו.

איני דר אלא במקום תורה

ישנם חוגים מסוימים שעושים טעות אדירה. הם חושבים שאפשר להישאר שומרי תורה ומצוות, ובו בזמן להתמזג עם מושגים גויים. ולכן, רבים מאוד מהם הולכים לאיבוד, נעבעק. רבים מאוד. ובפרט הילדים שלהם. ולכן, רק היהדות הנאמנה, אלו שחיים בקרב שומרי התורה, יוכלו להישאר עם הקב"ה.

כמה חשוב להתגורר בשכונות של שומרי תורה. לכל הפחות עלינו להקפיד שלא יהיה לנו מגע עם שכנים שיש להם ערבוביה של חמץ בתוך הראש. זהו ענין החמץ. היסוד הגדול: לבער מביתנו את כל החמץ, את כל ההשפעות ה'גוייש' - כולל הפירורים.

ממלכת כהנים

וכעת אנחנו מגיעים למשמעותה של המצה. צריך לדעת שהמצה היא נושא בפני עצמו. מצה! מה באה המצה ללמדנו? שלא מספיק לדעת להבדיל. לא מספיק לדעת כמה חשוב להיבדל. לא מספיק לדעת את זה. צריך גם לדעת כמה עם ישראל חשובים.

צריך לדעת שעם ישראל הם "קְדוּשִׁים תְּהִיזוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי" (ויקרא יט, ב). אתם קדושים כי אני קדוש. ולכן קדושתכם היא כמעט אינסופית. כן, קדושתם של ישראל היא כמעט אינסופית. צריך להביט על יהודי מתוך כבוד עצום. הוא קדוש. וקדושתו באה מה'. "כי קדוש אני". עלינו לחנך את עצמנו לזה. זה דורש עבודה קשה; עלינו להכניס חזק את היסוד הזה אל תוך הראש. כשרואים בן ישראל, רואים אדם קדוש. עלינו לדעת שישראל קדושים הם וקדושה זו מרוממת אותנו למדרגה של כהנים. ה' אמר לנו: "וְאַתֶּם תְּהִיזוּ לִי מִמְּלַכֶּת כְּהֹנִים" (שמות יט, ו). אנחנו - כולנו - נקראים "ממלכת כהנים". זו האמת, שלכל בן ישראל ניתנה כעת מדרגה של כהן.

כהן - קווים לדמותו

מהו כהן? כתוב בפסוק: "כִּי שִׁפְתָי כְּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ" (מלאכי ב, ז).

כל בן ישראל צריך לדעת שעליו להיות לומד. עליו להיות מסוגל להבין דברים. כהן חייב להיות לומד. השי"ת הרי אמר "וְאִתְּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכְת פְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ", ואז הוסיף ואמר "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - התורה מיועדת לכל בני ישראל. בכך פקד השי"ת שכל עם ישראל ידעו שכעת הוא מרומם אותנו למדרגה של כהנים.

כמובן שיש הבדל, ולכהן מזרע אהרן יש דינים שונים. אבל עם כל זאת, כל בן ישראל, כל איש ואשה, הוא כהן. וככהן, מחויבים אנו לעשות דברים שכהן מחויב לעשות. כהן חייב להקדיש את חייו לעבודת ה' - וכל בן ישראל יודע שזהו ייעודו בחיים. באנו לעולם הזה כדי להיות עובדי ה'. אסור להישאר גוש בשר כל החיים. הגענו לעולם הזה כדי לעשות מעצמנו משהו - להיות יותר ויותר קדושים.

וזה מה שהמצה מלמדת אותנו. כי כשהכהנים אוכלים את קרבן המנחה, הוא חייב להיות מצה. הפסוק אומר בענין הכהן "מִצֹּת תֹּאֲפֶה" - לכהן מותר לאכול בבית המקדש רק מצות. כהן אוכל מצה כל השנה כולה. "לא תֹּאֲפֶה חֵמֶץ" - אסור למנחה להיות מחמץ. והכהנים אוכלים את קרבן המנחה רק בגלל שהוא מצה. המצה היא מאכל מיוחד עבור כהני ה'. ואנחנו, כל בית ישראל, מתרומם כעת, למשך ימי הפסח, כדי להזכיר לעצמנו שאנחנו אוכלים מצה כמו כהנים כי אנחנו כהנים!

אנחנו ממלכת כהנים. נבחרנו על ידי ה' יתברך מפני רום מעלתנו, וחובה עלינו להשקיע את כל כוחותינו במשימה זו של להיות כהני ה'. "וְאִתְּם פְּהַנִּי ה' תִּקְרָאוּ" (ישעיה סא, ו) - כולנו ניקרא כהני ה'. ניקרא כהני א-ל חי. לא לעתיד לבוא, בעתיד הרחוק. לא! עכשיו, ברגע שיצאנו ממצרים, ה' אמר לנו שחובה עלינו לאכול מצות, והכריז שאנחנו כהני ה'.

אכילת מצה עם משמעות

אז בכל פעם שאתה אוכל מצה, זכור שהלחם נטול-החמץ הזה מלמד אותך מי אתה באמת. אתה חשוב. אתה קדוש. אל לך להמעיט בערך עצמך כלל וכלל. כמובן, עניו הוא אחד שיודע שאנשים אחרים גם הם קדושים. כולנו קדושים. האמת התמידית היא שישאל קדושים הם. הפסוק אומר: "כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֵלֶּקֶיךָ לֹא תִבְשֵׁל גְּדֵי בְּהֵמָה אֲמוֹ" (דברים יד, כא). זו לא גוזמא בעלמא; לא מדובר במליצת לשון. אתם עם קדוש כאן ועכשיו. לא שביום ההוא, לעתיד לבוא, לאחר ביאת המשיח, או בעולם הבא, תהיו עם קדוש. לא! כבר עכשיו אתם קדושים. ומשמעות הקדושה היא נשגבה.

והנה, הקב"ה הוא "המבדיל בין קודש לחול", ורק הוא יודע להבדיל ביניהם. אבל לפחות עלינו לדעת שיש הבדל גדול, הבדלה עצומה בין קודש לחול. צריך להבין שיש הבדל אדיר בינו לבין שאר העולם. אנחנו עם קדוש. אנחנו אומה שבולטת לעצמה. ואתה חלק מהעם הקדוש הזה. עלינו לשמור זאת תמיד בתודעתנו. כשאנחנו הולכים ברחוב והגויים חולפים על פנינו מכל עבר, עלינו לחשוב: "כולם כאן הם רקע בלבד. זה שום דבר. אני קדוש. אני הסיבה שבשבילה נברא העולם".

מוטל עלינו לעבוד ולחשוב, לנסות להבין את ההבדלה הזו. זה דבר כל כך חיוני, כל כך נחוץ. אחרת, הערבוביה בראשנו היא בלבול גדול של מושגים. הערבוביה היא תערובת של

חמץ ומצה. עלינו לשחרר את עצמנו מהחושך של העולם סביבנו. להשתחרר מהמדיה. אין משהו באמצע. עלינו לבצע את ההבדלה הזו בינו לבין המושגים שבחוץ. "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות ו, ב). מי שאינו ממלא את ראשו בהשקפות של תורה, באופן אוטומטי ראשו הופך להיות משועבד למושגים ולערכים של הגויים. וכך נוצר בראש ערבוביה של חמץ ומצה. ואי אפשר להיות אדם מצליח, איש שלם, אם לא מבצעים את ההבדלה הזו.

עלינו להיות כמו אוכלי המנחה. "מצות תאֶפֶּה" - מצה בלבד, ולא שום דבר אחר. חיינו צריכים להיות משועבדים לחלוטין לעבודת ה'. זו הזוהת של אוכלי מצה. ועלינו להבין שאנחנו נמצאים בעולם הזה כדי לעבוד את ה'. את החמץ הזה של העולם שבחוץ, המבקש להסיח את דעתנו מעיקר תפקידנו בחיים - חובה לבער. הבדלה זו צריכה להיות ברורה לנו. אנחנו משרתי ה' כמו הכהנים. חיינו מוקדשים לעבודת ה'.

ממלכת כהנים - מסביב לשעון

יש שטוענים: "בוודאי שאני עובד ה'. בוודאי. אבל זה רק חלק מהחיים שלי. יש עוד דברים שאני צריך לעשות. יש לי עבודה. יש לי משפחה". התשובה היא: לא! כל מה שאתה עושה בחיים, אתה עדיין כהן ה'. גם לכהן מותר לעבוד בעבודה - אבל הוא עדיין כהן. אתה צריך להגיע למשרד, לחנות, מה שזה יהיה, כדי להתפרנס - אבל אתה עדיין כהן ה'. עליך לטפל בילדיך, להאכיל אותם, לרחוץ אותם. אבל זה לא משנה את מדרגתך בכי הוא זה - אנחנו עובדי ה'.

כל דבר שאנחנו עושים הוא חלק מעבודת הבורא, ולא רק הלימוד והתפילה. בין אם את עומדת ומבשלת במטבח או מכבסת בגדים; בין אם אתה עובד במשרד או עורך קניות - זה חלק מעבודת ה'. אלא אתה עבד נאמן, כהן לה'.

עלינו לשמור זאת בתודעתנו. ה' ברא אותנו כהני ה'. אין פה כמה אפשרויות. שום דבר לא יוכל לשנות את האמת היסודית הזו. בן ישראל אף פעם אינו יכול לשנות את ייעודו בחיים. ולכן, עם ישראל כולו, ללא יוצא מן הכלל, צריכים להבין את גודל החשיבות של להיות ממלכת כהנים. זהו ענין המצה.

המרור המתוק

אני רוצה להוסיף עוד רכיב אחד, והוא המרור. כתוב בפסוק: "וַיִּמְרְרוּ אֶת תְּיִיָּהֶם" (שמות א, יד) - המרור הוא זכר לשעבוד. במצרים חיינו בתוך מרירות. חיינו שם במשך מאתים ועשר שנים, ולא יכלנו לעזוב. לא היתה תקוה! שום תקוה! הם האמינו, אפילו באמונה שלמה, שה' יוציא אותם ממצרים, אבל הם לא ראו את זה. רבים היו אלו שמתו. דור אחר דור נכחד. מה יהיה? מתי זה יגמר? מתי יגיע הסוף? ולבסוף, כשהם יצאו ממצרים באותו יום גדול בשירה ובזמרה, הם היו עמוסים בכסף וזהב, והם שרו לה'. הם יצאו ממצרים, כשמכל עבר מצרים מקברים את מתיהם. איזה יום יפה זה היה. "הַיּוֹם אֲתֶם יֹצְאִים בְּחַדְשׁ הָאֶבִּיב" (שמות יג, ד). יום אביבי נהדר. יום נהדר לזכור לעד. "זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֹצְאֶתְם

מִמְצָרִים" (שם פסוק ג). זכרו את היום הנהדר הזה שבו יצאתם ממצרים. אל תשכחו את השמחה האדירה. וליבם היה מלא באהבה לקב"ה. לעולם אל תשכחו את זה. והנה, תחושה אדירה זו של הודיה ואהבה לה' היתה תוצאה של המרירות שממנה סבלו במצרים. המרור היה הקדמה, הכנה. וכשיצאנו לחופשי מאותה מרירות שממנה סבלנו במצרים, החיים הפכו לכל כך מתוקים, שיצאנו מדעתנו מרוב התלהבות. וכעת היינו מוכנים ומזומנים לעשות כל מה שיאמר לנו הקב"ה. לכן הם אמרו "נעשה ונשמע". זו הסיבה שבמתן תורה, המילים הראשונות שה' אמר היו: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֶבְדִּים" (שם כ, ב). למה ה' אמר את זה? כי הוא ביקש לומר להם: "אתם זוכרים את האושר, את ההתלהבות, את השמחה פורצת הגבולות? כך אני רוצה שתזכרו תמיד את יציאת מצרים". עלינו לנסות לזכור תמיד את השמחה האדירה שבאה לאחר שנים של מרירות. נסו תמיד לזכור את זה.

ולכן, ההודיה על יציאת מצרים, זמן חירותנו, היא אחת הרכיבים החשובים של חג הפסח. לא רק בשעת אכילת מצה; לא רק בליל הסדר; ולא רק בחג הפסח. אלא כל יום מחיינו - "כֹּל יְמֵי תְּחִיבָה" (דברים טז, ג). עלינו לנסות לזכור תמיד את אותה שמחה עצומה ואהבה לה' שחווינו ביציאת מצרים. בוקר וערב. "כֹּל יְמֵי תְּחִיבָה". כשמתעוררים בבוקר, כשהולכים לישון בלילה - נזכיר לעצמנו שוב ושוב. בכל פעם שיש לנו רגע פנוי, נחשוב על יציאת מצרים. וכשאנו מזכירים את זה בתפילתנו, נחשוב על מה שאנחנו אומרים. נאמר את המילים עם מעט מחשבה. "לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי תְּחִיבָה". אנחנו אוהבים אותך ה' לנצח נצחים. ואהבה זו לעולם לא תדעך. כל מאמצנו במשך חג הפסח צריכים להיות מושקעים בלנסות להצית מחדש את האש הגדולה של אהבת ה' - ולקחת את זה איתנו להמשך השנה.

המסר האחרון של הרב...

אני חוזר שוב על הדברים. הקרבן פסח בא להפגין את התנגדותנו למושגים ולערכים של אומות העולם. התנגדות גלויה! הרמב"ם כותב שהם יודעים שאיננו מסכימים עמם. הגויים יודעים שאנחנו לא מסכימים איתם. הם יודעים שאנחנו בזים לכל מה שחשוב בעיניהם, תוך כדי שהם מאפשרים לנו לחיות ביניהם. אנחנו עושים את שלנו. אנחנו אומרים: "שהם משתחווים להבל וריק". "כי כל אלהי העמים אלילים" - כולם הם אלהים של לא-כלום. אנחנו אומרים את זה כל הזמן. ועלינו להראות את זה בגלוי. אכן, לא צריך לומר את זה לגוי בפנים. לא צריך להעליב אותו. אבל בינינו לבין עצמנו עלינו לומר את האמת.

והאמת היא, שהגויים חיים בחושך, בתוך טעות. "הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ". הערכים, הדעות, ההתנהגות שלהם - כולם חושך. "יְעַלְיָהּ יִזְרַח ה'" - רק עליך, העם הקדוש, ה' מזרח את אורו.

ועלינו לזכור גם לבדוק תמיד את החמץ. שלא יהיה לנו שום דבר גויי, שלא יהיה לנו בראש אפילו לא פיור של מושגים גויים.

עלינו לזכור תמיד כמה אנחנו חשובים, כמה אנחנו קדושים. ה' הוציא אותנו ממצרים כדי להיות עמו. הוא בחר בנו להיות ה"מְמַלְקֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ" שלו, ולכן אנחנו אוכלים מצה, לחמם של הכהנים, כדי להראות שמעמדנו נקבע במקום גבוה ביותר בעיני הקב"ה.

ועלינו לזכור תמיד את המרו. אי פעם בעבר - סבלנו. סבלנו מרורות במצרים, והקב"ה הוציא אותנו משם. גאלת אותנו ממרירות זו, וחויינו שמחה כל כך גדולה. בחרת בנו - "הבוחר בעמו ישראל באהבה" - ולעולם לעולם לא נשכח את אהבתך אלינו. לעולם לא נשכח, עד שיגיע היום כאשר "פְּתַחוּ שְׁעָרֵי וַיָּבֵא גוֹי צְדִיק שְׁמֵר אֲמָנִים" (ישעיה כו, ב) - אותו גוי צדיק ששמר לי אמונים בגלות הכל כך ארוכה, עד שלבסוף נשוב הביתה ונהיה שוב כולנו יחד.

רבתי, אני מודה לכם שבאתם. שלכולכם תהיה ברכה והצלחה, חג כשר ושמה, עוד הרבה מאוד חגי פסח כשרים.

חבל על דאבדין...

BZL FOUNDATION
Help & Charity Fund for Avreichim and Large Families
L'zecher Nishmas Harav Hachassid Zalman Leib Baruchson z"l

WE WANT TO ARRANGE AND PAY FOR YOUR SEUDAS BRIS

055-676-8760

R' Michael Yehuda Kleiner, one of our professional mohelim is available for any bris related questions at 0537089938.

הצטרפו לאלפי שומעים מרוצים הנהנים מהשיעורים!

עיקרי הראשונים והאחרונים
על כל דף בש"ס
הנמסרים בבהירות
ע"י טובי מגידי השיעורים

בהמלצת גדולי הדור ובראשם מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל.

נסו פעם אחת ולא תרצו להפסיק!

לבידורים ומשוב: 053-416-7196
info@hadafbeyun.org

הדף בעיון

ניתן להאזין לשיעורים במגוון דרכים:

מורטל הדף היומי	הורדה מגוגל דרייב
בקול הלשון	באתר הדף: hadafbeyun.org
בקול הלשון: 073-371-8138	בקו הדף: 079-704-0030

נותנים גב

ארגון "נותנים גב" מסייע לכל מקבלי צווי הגיוס, בהסברה בהדרכה ובכל קושי

נתקלת בקושי מול רשויות הצבא? לחוץ? מבולבל?

חייג עכשיו 04-313-2000 (ישנה שלוחה באנגלית)

למוקד "צבצ שחור" לרישום להתראות בעת מעבר בן ישיבה, ולמוקד חירום בשעת נסיון מעבר חייג כעת: 073-888-1234 שמרו על המספר לשעת הצורך (עד עתה נרשמו לקבלת התראות למעלה מ-64,000 נרשמים) קחו חלק בהצלחת נפשות! תרמו עוד היום מוקד נותנים ב-04-313-2000 שלוחה 0

בחסות

אסור ע"פ הלכה לקרוא תכנים פרסומיים של דברי חול בשבת

דגם 1800

*בית חול
נאף ונאף*

- Exclusive registered patent
- Saves space
- Insures safety
- Strong
- made of tempered glass
- Picture and decoratively frame-your choice

*אלבת וזה -
פסטרון פאקבדו*

**ברי מים מתקדמים
במחירים מיוחדים**

מכירה | התקנה | שירות
טל : 052-277-5007

 KITCHEN CONNECTION

1-STOP SOURCE FOR FUNCTIONAL KITCHENS
WHERE JEWISH LIFE IS ALWAYS HAPPENING.
WWW.K-CCO.IL · INFO@K-CCO.IL · 050-571-8719

פמוטמונה

052.76.00005
pamotmuna@gmail.com
www.pamotmuna.com

עם הרב
אביגדור
מילר זצ"ל

שאלות ותשובות

שאל אביגדור ויגדור זכניהו ויאמר ת

שאלה:

על מה נוכל לחשוב בזמן שאנחנו עסוקים בהכנות לפסח?

תשובה:

דבר אחד שבו אפשר להשקיע הוא להעריך את העובדה שעם ישראל הם צמאים לעבודת יוצרם - הם מתמסרים כל כולם לה'! יהודים פשוטים מקיימים את דיני התורה בכל ליבם. גברים ונשים, בנים ובנות, מתכוונים לפסח; זו עבודה לא קלה אבל, הם עושים אותה אף על פי כן.

יש אנשים שמנסים להתחמק מעבודת ההכנות לפסח, ומעדיפים לנסוע לבית מלון. אבל מי שצמא למצוות לא מתחמק מעבודה. הם רוצים לעבוד כי זו מצוה. זה קשה, זה לא קל - השנה קשה כפליים כי ערב פסח חל בשבת, אבל הם שמחים לעשות את זה. הם לא מתכוונים להתחמק מאחריותם. כולם מעבירים דברים מפה לשם; מכניסים את כלי הפסח, מפנים את החמץ - כל מיני הכנות.

איני מעוניין בהחלפת וילונות. אין צורך להחליף את הווילונות. מי שרוצה לעשות ניקיון בית אביבי, להחליף וילונות - על זה אני מוחל. אבל להתכונן לפסח - זו מצוה גדולה ביותר! והרבה מאד יהודים פשוטים מאד עמלים בהכנות לחג! עלינו להעריך אותם. הם צמאים לעבודת יוצרם. אנחנו רגילים לראות את זה ולכן איננו מעריכים זאת, אבל עכשיו זה זמן טוב לחשוב על כך.

עלינו לחנך את עצמנו לראות את הגדלות של עם ישראל, כמה אנשים מוכנים לעשות כדי לקיים מצוות לפרטי פרטיהן. זוהי שלמות חשובה ביותר להעריך את זה. לא משנה כמה אתה גדול בעבודת ה', כמה אתה גדול בידיעת התורה, אתה חייב להוסיף לנפשך את המחשבות הללו, ולרכוש את ההערכה הזו לעם ישראל.

להנצחה להצלחה, לרפו"ש ולע"נ

צרו קשר: 02-9665295 | ey@torasavidgor.org